

10/387

LA CAMPANA DE GRACIA

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS. DOBLE PREU

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MIG, NÚM. 20, BOTIGA
TELÉFONO A 4115. — BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Fóra de Barcelona cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50. — ESTRANGER, 2'50

Davantal

Aquest número
ha passat per la censura
governativa

Joia inoportuna

ALGUNS polítics de filiació radical, han fixat uns convits públics per a celebrar entorn d'una abastada taula, les victòries de França. Ja en un altre lloc he intentat fixar el ingrát caient d'aquesta festa, més una incompreensible severitat del censor, sense dubte partidari de les commemoracions digestives, va mutilar i desvirtuar la meua oposició.

Triomfen els soldats de França?—dirien aquests francòfils epicuris. Doncs mengem i bevem per la seva glòria, alegrant-nos entorn d'una taula parada que satisfaci la nostra fisiologia, després de trobar en els diaris butlletins de victòria, el content del cor. Així l'esperit i la matèria tindran una joiosa fraternitat. Bé, però nosaltres, espectadors que ni tan sols hem pagat entrada, tenim dret a la gatzara i a la satisfacció digestiva, quan el triomf és venciment de l'adversari, sí, però també angúnia i sang de França i d'Anglaterra. No celebrem la victòria—demanà En Joffre a una comissió de parisencs—perquè hi han hagut masses morts. Ara també, segurament seran excessius els morts, i si les jornades rutilants del Marne i del Soma mereixen entusiasme, pensis també en el respecte que es deu als que en elles caigueren.

No és que es negui el dret a l'expansió alhora sentimental i fisiològica. Els canons tiren sobre París, fent sembrada de morts, i apareixen en el «boulevard», madame Nette i monsieur Rintintin. Es el somriure de París i la gentil tradició de França, fent sempre davant la guillotina o la grossa Bertha un pas de minuet. Perquè és aquesta la gràcia de la França. Udola la tragèdia, que escolta espaordit el món, i per sota el melodrama se sent una música galana. La «guerre en dentelles» és eterna en la terra francesa, amb En Condé o amb En Foch. Però que uns parisencs acordin celebrar la victòria amb «poulardes» i vins, i els mateixos que porten en el seu trauc els diminuts fetitxes de seda, invadiran irats el saló de la patrioteria gargantuesca. Una somrisa és París; un fart, Beocia.

Aquell gravat de l'Apa, on apareix, a tall de crucificat, el món en guerra, llençant sang per un costat, sang que recull un àngel, però que sobreixint del calzer cau damunt un escamot de neutrals que obren la boca per a beure-la, podria aplicar-se a molts enamorats de França. Per ella hem fruit vetllades líriques, hem escoltat cançons, ens hem assegut cent vegades davant d'un menú, hem marxat al front com turistes ben tractats. La guerra per a nosaltres ha estat un motiu recreatiu. Però en canvi, què hem donat nosaltres a França? Vint vegades la nostra firma en vint missatges, i altres vint sobre taules. A més a més, literatura... I encara se pretén persistir en aquests platonismes egoístes? A París hi ha un hospital

espanyol on se curen ferits de guerra, per la munificència d'alguns grans d'Espanya. A França existeixen encara centenars de llogarís espanyols. Veiam; qui, entre tants col·lectius pot dir ha dedicat an aquestes solidaritats quelcom dels seus gastos superflus? Aquí no fem més que obrir la boca cantant la Marsellesa, i tancant-la per a la masticació. Cançons i dinades; heu's aquí el nostre francofilisme.

No cregui ningú, els primers, els amics que ens convoquen per a la commemoració, que intentem desvirtuar-la. Nosaltres preguntem: Se pot donar un banquet com si França fos un autor que ha tingut un èxit, o un regidor que rep l'agraïment del districte? Jo mai creuré pot ésser una actitud decorosa, cridar: visca França! amb el tovalló penjat al coll.

PARADOX

Els procediments que ara usen els bolxevics—cal dir-ho ben alt, perquè ni en nom dels ideals avensats és lícita la mentida o la ocultació de la veritat—sobrepassen en horror i en infàmia als pitjors procediments del tsarisme. Fins podem dir que sobrepassen les més espantoses repressions dels temps passats que ens fa conèixer la història.

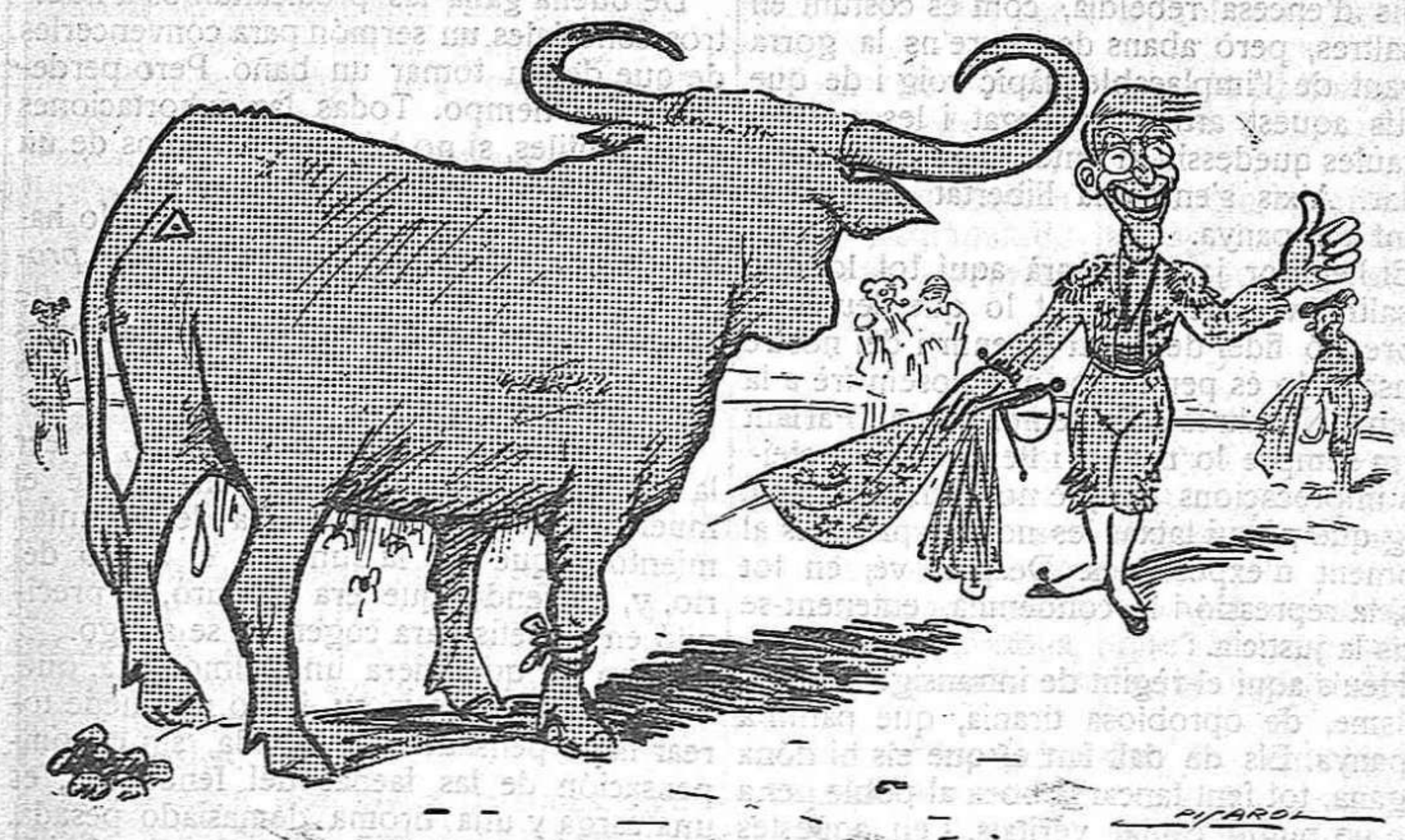
La justícia burgesa no val gran cosa, certament, i prou sabem que sovint hi ha en sos rodages allò mateix que hi havia a Dinamarca. Però creiem que l'ideal de la justícia revolucionària no pot ésser aqueix sistema ultraterrorista que els bolxevics russos han establert. Es evident per a tot aquell que tingui ulls per a veure la veritat i cor per a condemnar tots els crims, siguin de qui siguin, que els procediments de repressió dels maximalistes fan retrocedir la societat russa a la barbàrie dels temps primitius.

Els admiradors que aquí tenen els bolxevics, saben com ha estat castigat l'atemptat contra l'ambaixador alemany Mirbach? Centenars de persones han estat afusellades per a venjar la mort del diplomàtic teutó. I saben com ha estat castigat el doble atemptat recent contra Uritski i Lenin? Altres centenars de persones, la quasi totalitat de les quals no han pogut tenir res que veure amb els atemptats, han estat afusellades. I per a el cas d'atemptats nous, ja tenen els bolxevics formada una llista de persones, actualment a la presó, que seran executades com a represàlia.

La repressió maximalista

ELS defensors de bona fe que aquí tenen els bolxevics russos, rectificaran la seva opinió davant l'espectacle horrible de la repressió iniciada pel Govern de Moscou amb motiu dels atemptats dels socialistes revolucionaris?

Fraseologia taurina

—¡Fuera gente!... ¡Dejarme solo!

Que no es digui que això són invencions de la premsa burgesa. Moltes coses que els diaris contenen són fantasies. Però el fet de la ferotge repressió maximalista no es pot negar. Són les pròpies notícies d'origen maximalista les que donen els tràgics detalls. Aquí tenim per exemple, un radiotelegram de Viena, on es diu que segons noves oficials de Moscou, han estat executats fins ara 531 persones en venjança de la mort d'Uritski. I això que els maximalistes eren partidaris de l'abolició de la pena de mort! D'altra part, el manifest dels partits socialistes russos confirma les informacions sobre la tirania bolxevic.

Els qui ens hem indignat davant les forques alçades pel tsarisme, no tenim dret a excusar ni molt menys a aplaudir l'espectacle de la repressió dels bolxevics. Aquests han modificat el principi de la pena del Talió. Per comptes del «ull per ull, dent per dent», ells diuen: «mil vides dels adversaris per cada ull o dent dels nostres... o dels alemanys».

Els qui aprovin això, els qui ho vulguin tapar, no poden parlar mai més de Montjuïc o d'Alcalà del Valle, i menys encara del quarter de les Dreçanes... —FULMEN

Amb la boca tancada

La coneixem els procediments d'aquests senyors que en una nit fatal es van comprometre a governar (?) a Espanya i és per això que no ens estranyem poc ni molt les seves disposicions. «Cabra acostumada a saltar...»

El cor s'ens encen de ràbia a cada pas, els punys s'ens aixequen moguts per la indignació, s'enrogeix el nostre rostre davant de barroeres injustícies, els nostres ulls miren irats contemplant vergonyosos fets, però s'ens tanca la boca, s'ens posa frè a la ploma i aquesta indignació nostra no pot ésser trasmesa, exterioritzada en la forma que voldríem. Això ha passat i passa i passarà a Espanya si no veiem de posar-hi remei.

Altra volta tornem a veure articles mutilats, periòdics denunciats pel fiscal, homes processats per exposar clarament les seves conviccions i advertir al poble les seves necessitats.

Amb la boca tancada seguim perdent els barcos. Amb la boca tancada tenim que assentir a tot quan disposin i ordenin i facin i desfacin els senyors ministres. Amb la boca tancada tenim que aguantar la terrible menaça de la fam, que truca a les portes dels obrers. Amb la boca tancada hem de veure com els acaparadors en fan de les seves... etcètera, etc. Aquests són els resultats d'aquest govern de renovació, de quin en forma part En Francisquet, aquell catalanista *intransigent*, que ha dut al senyor Vehils a la representació del districte de Castellterçol i que s'ens ha declarat dictador i que ha per més tot afrontat a la nostra llengua estimada. Encara el millor de tots és l'Alba, que es pren amb serio la qüestió de la ensenyança, i es veu que té ganes de implantar profitoses reformes.

Aquí de la nostra ploma sortien expressions d'encesa rebeldia, com és costum en nosaltres, però abans de treure'ns la gorra davant de l'implacable llàpiz roig i de que sortís aquest article esportat i les nostres paraules quedessin al tinter, hem de preferir callar. Així s'enten la llibertat de pensament a Espanya.

El llegidor ja hi posarà aquí tot lo que nosaltres voldríem dir, tot lo que deu ésser expressió fidel del nostre sentir i del nostre pensar. No és per temor que posem frè a la ploma. Nosaltres som sempre igual. Parlant diem sempre lo mateix i llencem les mateixes imprecacions perquè no hi ha cap llàpiz roig que pugui taxar les nostres paraules al moment d'exposar-les. Després vé, en tot cas, la repressió i la condemna, entenent-se així la justícia.

Heu's aquí el règim de intransigent absolutisme, de oprobiosa tirania, que patim a Espanya. Els de dalt fan el que els hi dona la gana, tot fent tancar la boca al poble per a que no pugui cantar veritats. I en aquestes condicions s'ens parla de renovació i de llibertat i de millorament del règim. Estem entremig d'una colla de malfactors.

FERMI PALAU CASELLAS

UNA LLIÇÓ

Que ens perdonin els infelïços ganes que han perdut els seus estalvis entre les grapes d'En Ballesteros. La badada ens ha fet riure i en lloc de sentir-nos indignats amb les trapaceries del *Rei de la Martingala*, estem temptats de demanar al govern que li dongui el càrrec d'*Espavilador Nacional*.

La mateixa Bíblia ja ho diu que el número dels tontos és infinit. I En Ballesteros, enterat d'això, que és una veritat com l'Evangeli, s'ha passejat a l'esquena d'una partida d'aquest número infinit d'ases que es passeja per la nostra espavilada Barcelona.

Som de la mateixa opinió que el propi Ballesteros. El negoci era perfectament clar i el que volia ésser soci ja sabia a lo que se exposava. *Aquí no se engaña a nadie*. Els diners aniran a la ruleta. Si guanyem, cobrarem la renda d'un hù per cent diari *cada dia*. Si els diners van a dins... estrenys les dents. Més clar, aigua.

La idea d'En Ballesteros no és ben del tot original. L'il·lustre economista o malversadorista ho ha plagiat del govern. L'Estat espanyol també diu als tontos: Doneu me mil pessetes i *probablement* us augmentaran en la proporció de sis mil per hù. I els babaus, enlluernats per la perspectiva de enriquir-se amb un cop de bombo de la sort, empenyen els matalassos i compren un bitllet de Nadal.

No creiem que, per esperit de competència sigui castigat En Ballesteros. Diuen que el contracte és il·lícit perquè es basa en el exercici d'una cosa prohibida. En aquest cas han comès igual que En Ballesteros els xais que li han deixat la llana. Ademés al treballar En Ballesteros a Sant Sebastian actuava en un lloc on el joc és tolerat. De tolerat a legal no hi ha de diferència el gruix d'un set de copes.

Al cap d'avall encara la jogarrina de l'extecliu haurà donat un lloable resultat si la gent sap escarmentar i d'aquí en avant no's fia dels que per deu cèntims li prometen un sopar de duro. La cobdícia romp el sac i la ambició va perdre a Napoleó, i val més una arengada als dits que una perdiu volant. Si l'experiència s'aprofita i la gent aprèn a no badar, els dels perdigons i els de les misses hauran de plegar el ram.

I la gent no comprarà més dècims.

JEPH DE JESPU

Era un hombre honrado

En Sevilla ha tenido la buena idea de tirarse de cabeza al Guadalquivir un concejal. Si todos los colegas, sevillanos y españoles, de este digno edil imitaran su pundonorosa conducta, el espinoso problema de las haciendas locales estaba resuelto. A concejales ahogados, administración salvada.

De buena gana les predicariamos a nuestros concejales un sermón para convencerles de que deben tomar un baño. Pero perderíamos el tiempo. Todas las exhortaciones serán inútiles, si no las acompañamos de un empujoncito.

El empujoncito que les dé el pueblo habrá de decidirles. Que lo que es *motu proprio*, o por estímulos de conciencia y de vergüenza, no han de remojarse. ¡Están ellos para echarse al agua! ¡Con el gusto que le encuentran al cargo!

Lo primero que se le ocurre a uno, al leer la tragedia de Sevilla, es pensar que el muerto encontró vacía la caja del Ayuntamiento, o que vio la luna en el fondo del río, y, creyendo que era un duro, se precipitó en el Betis para cogerla y se ahogó.

A no ser que fuera un belmontista, que, desesperado porque su ídolo no puede torear haya pensado que la vida, sin la compensación de las faenas del fenómeno, es una carga y una broma demasiado pesada.

Pero no. Ni belmontista ni pescador de duros más o menos sevillanos. Los corresponsales lo dicen. El suicida era un hombre honrado. ¿Honrado, y era concejal? Pues

bien pudo haber elegido otro oficio. Habría menos dificultad en creerlo.

Lo que es ahora, todos los que se hayan enterado de la noticia, habrán dicho para su santiguada: «Concejal ¿y se ahoga? Su cuenta le tiene. Ese iba a pescar y se ha caído en el río. Iba a tragarse el Betis y se lo ha tragado el Betis a él».

Previendo sin duda esto, los periódicos que dan cuenta del suceso, ponen este encabezamiento a la noticia: «Era un hombre honrado».

Ese título es todo un poema. De nadie, que no fuera concejal, habría que advertir eso. ¿Era el suicida un hombre honrado? ¿Y por qué no lo había de ser? Porque era concejal. ¡Concejal!

Esa palabra lo dice todo, es suficientemente elocuente. Cuando se trata de un ciudadano de esos, hay que hacer constar que es un hombre honrado para que se entienda que lo es. Si no se hace esa salvedad, se entiende que vende destinos, que matutea, que cobra primas de los primos, que se ha echado al Ayuntamiento como se podría haber echado a un camino o a una sierra.

El de Sevilla era indudablemente un hombre honrado. Va veis. Era concejal y tenía apuros económicos. Imaginen ustedes cómo estarán las subsistencias. Ni los concejales pueden vivir. Si ellos han de tirarse de cabeza al agua ¿qué habremos de hacer los que trabajamos?

ANGEL SAMBLANCAT

SONATA III

Deu sia lloat! Amics meus: avui si que pot parlar-se d'un munt de coses que no tenen res que veure amb les guerres sanguinàries que, nacions devorant nacions, se fan per sobre la terra.

Per sobre la terra he dit i tenia que afegir per sota les mars blaves si són mediterrànies, grises si del Nord i verdes i fosforescents com ulls de gat quan se tracta de Oceans de les Índies.

Perfectament, deixem-nos de geografies i de guerres, i com mestre Aldavert fem nos amb nos i parlem de casa nostra. Què vos sembla d'aquest senyor Ballesteros?

- Lladre!
- Estafa!
- Porc!
- Candull!
- Brètol!
- Escanya pobres!
- Bo! pedres precioses, no correu tant. Lo millor que pot fer-se en aquest món és sentar-se i rumiar.

—Rumieu, doncs, donya Teresa, que deia una portera a una llogatera, rumieu.

- Estafada?
- Home, home... Si ho posessim a enredada?
- Vols dir? Ell ja sabia que no podria pagar.
- Com ho saps que no podria pagar? I si hagués fet bones. Qui demostrarà que, de bona gana, ell no es creia propietari del secret per a guanyar sempre? Poiser llegí totes les «Mil i una nits» i s'havia enverinat.

I no és això sols. Mes crec més probable que el tal Ballesteros (en català Ballester) Zamorano (en català Çamorà), lo que devia ésser, lo que deu ésser, perquè l'home és viu i jove, és un enamorat del joc, d'aquells que lo que els hi agrada més és jugar i guanyar i lo que ve després és jugar i perdre.

I un home així, rumia, rumia, com nosaltres ho fem ara, senyora Teresa, vui dir amics meus, i troba tres solucions.

- La primera:
  - a) Per jugar i guanyar tots.
  - La segona:
    - b) Per jugar i que perdin els demés.
    - La tercera:
      - c) Per jugar i guanyar ell.

I amb aquestes solucions a la ma s'en va a Sant Andreu, terra de jogadors, i les explica, netes com l'aigua clara, i els demés s'hi avénen.

Falla la combinació del guanyar tots, se realitza la de que perdin els demés, falta saber com anà la c), la de guanyar ell.

Sigui com sigui, tractes són tractes, i no crec que hi hagi cap jutge capaç de condem-

nar an aquest torero, perquè fet i fumut també podia anar de bona fe i és casat i pare de família i amic d'una baronesa.

Ara ja estic cansat; no parlem de la guerra ni del 11 de setembre ni de res. Bevem,... fa molta calor.

MORITZ XC

Notes de fóra

Sitges.—Me complasc, senyor Director, en detallar-li el programa amb que Sitges vol festejar les bodes de plata del *Cau Ferrat*, per lo tant, la personalitat il·lustre del nostre gloriós benefactor de Sitges don Santiago Rusiñol.

Dia 14: A les cinc de la tarde, gran manifestació pública i recepció popular en honor d'En Rusiñol en el *Cau*. (Tots els establiments, tallers i fàbriques tancaran les portes com un acte de simpatia al propietari del *Cau*. Les cases mostraran domassos, etc., en llurs balconcs i finestres). A les deu de la nit, gran funció de gala en el teatre de *El Retiro* en honor d'En Rusiñol, per la companyia del *Teatre Español*, de Barcelona, representant-se «La Bona gent».

Dia 15: A la una, banquet monstre en honor d'En Rusiñol. (El lloc, encara no està decidit, però de segur serà per sorteig, en una de les societats recreatives, servit pel restaurant *Pabelló de Mar*.) A les deu de la nit, gran funció de gala per la mateixa companyia, que dirigeix En Jaume Borrás, en el teatre de *El Prado*, representant-se «El Místico».

Sens dubte seran molts els literats i artistes barcelonins que faràn acte de presència en aqueixos festivals.

DE LA MARCA «PASTICCIO»

LA MA QUE ARREPLEGA

(MEMORIES D'UNA «JORMIGUITA»)

Pel·lícula impolítica en 73 episodis, 6 pròlegs i 4 epílegs

Aquí el teniu!... Es el Menta, el minyó més aixerit que ha alimentat en son pit la nostra pàtria «irredenta».

—Ja de menut, quan, cofoi, juga a bales pel carrer, si algú li diu: Què vols ser?, —Ministre— contesta el noi.

I, amb aquesta idea al cap, sòlidament arrelada, per veure-la realitzada fa el que sap... i el que no sap.

—¿Que li convé riure? Riu. —¿Que li convé plorar? Plora. —¿Que ha de perorar? Perora. —¿Que és qüestió d'escriure? Escriu. Mentres pugui anà endavant, s'alia amb tot i amb tothom: no li fa re an ell el com: lo que li importa és el *quan*.

Als vint anys—mireu si és tendre— tant a l'ofici s'aplica,

que en el ram de la trafica ja ben poc li falta apendre. Gasta aires de mil·lionari, romp amb les velles escoles, promet molt i clava boles amb un garbo extraordinari.

La tarrega violenta l'admira amb el cor rendit: «¿Sabeu, el Menta, què ha dit? «Heu vist lo que ha escrit el Menta? I el Menta, de trascantó, llença mirades certeres al que dona les carteres, com dient-li: «Encara no?»

No; encara no. I l'home crida, pren una actitud airada, troba que aquella «rifada» passa ja un xic de la mida.

—¡Això és fer-nos un afront!— exclama, ensenyant les dents. —¡Visquen els pobles conscients! ¡Abajo la Inquisició!— Va ja a enfonzar-se l'esfera, quan, d'un modo inesperat, arriba un caixó lacrat; l'obra, i... justa!... La cartera!...

Canvi de decoració. Serè, fresc, lliure d'empatx, el ministre al seu despatx parla amb una comissió: —Sí!... Comprend perfectament l'efecte de la virada,

més ¿què havia de fer, dada la gravetat del moment?...

Crèguin-me; fora estridències, deixem lo incert per lo cert i no oblidem que el poder té molt dures exigències.

(Per causes desconegudes i que l'Empresa lamenta, les aventures d'El Menta queden aquí interrompudes. No obstant, podem afirmar, doncs ens ho ha dit qui ho sap bé, que aquest any... o l'any que vé el film es continuarà).

C. GUMÀ

DE LA GUERRA

FETS CONEGUTS DEL 6 AL 12 DE SETEMBRE DE 1918

Per terra

Al front occidental, els aliats han arribat davant la línia Hindenburg, esbotzada ja a l'est d'Arras. Una nova fase de la lluita es prepara i s'espera de un moment a l'altre un nou gran cop del general Foch. En el que va de mes de setembre, els aliats han fet uns 25.000 presoners alemanys al front occidental, de manera que el nombre de presoners fets des del 18 de juliol, data de la contraofensiva de Foch, arriba a uns 155.000.

Al front italià, alguns combats locals aventajats per als aliats, que han fet alguns centenars de presoners.

Al front d'Albània i de Macedònia, Palestina Mesopotàmia, cap fet important.

Per mar

L'Almirallat britànic, per a donar prova irrefutable del gran nombre de submarins enonsats, ha publicat una llista dels noms dels comandants de 150 submarins alemanys enonsats per les forces aliades.

Un destructor anglès ha anat a fons per haver xocat amb un altre vaixell.

Per l'aire

Cap fet especialment remarcable.

Els francesos han començat a utilitzar un nou model de aeroplà de bombardeig, més perfeccionat que l'anterior.

ACABA d'inaugurar-se, a Montserrat, un tren funicular que va des del Monestir a les altures de Sant Joan.

Felicitem als frares pel seu amor al *odiado progreso*. Primer «cremallera», després «funi»...

Ara no més hi manquen unes muntanyes russes que vagin de Sant Geroni a Sant Miquel... i adieu esperit místic de l'històrica muntanya.

Però els frares s'atiparan de fer diners, que això és lo que's tracta de demostrar.

En Burell ha fet declaracions.

I entre altres coses ha dit que el problema de les subsistències està avui pitjor que mai.

Com que ja no és problema, sinó un gergolífic comprimit.

Es a dir, els comprimits són els consumidors, o sinó que ho digui En Ventosa.

En Cambó vol demanar al Govern la pròxima creació d'un nou càrrec: el càrrec de subsecretari de Foment.

La raó que adueix al sol·licitar això és que l'alleugerirà de feina.

L'alleugerirà de feina i, de passada, podrà afavorir a un altre amiguuet incondicional lligaire.

Acaba de sortir a la llum un nou periòdic català aliadofil titulat *El Poble*.

En la salutació que fa a la premsa, diu: «*El Poble* serà nacionalista, un tros irreverent i pràctic.»

Xòca-la, que aixís m'agrades!

Entre els actes que's preparen amb motiu de les festes del Descens de la Verge de la Mercè, hi haurà un gran chor místic popular a la Plaça de Catalunya.

Com!... I ara!...

I En Pich ho permet?

Segons la nova llei del timbre cada jòc de cartes vindrà a costar uns deu rals. Per mi que'ls posin a d'uro.

S'ha celebrat, a Roma, el quart aniversari de la coronació del Sant Pare.

Amb tal motiu Benedicte XV ha rebut moltes felicitacions.

No li enviaré pas la meva.

Quan veig la poca eficàcia de la seva infalibilitat, cada dia hi crec menos.

De cinc a sis cents veïns de Sant Martí i Sant Andreu han sigut estafats per un tal Ballesteros, èmul de *Donya Baldomera*.

La suma total se fa ascendir a uns dos milions de pessetes.

Això és tot un senyor estafa.

Que lo hagan menistro!

Avui i demà grans festivals a Sitges, amb motiu del XXVe aniversari del «Cau Ferrat».

El nostre estimat company Rusiñol, fundador del «Cau» serà homenajat com se mereix; i als diferents actes que tindran lloc hi concorran representacions oficials, entre elles una del nostre Ajuntament.

Felicitem al eminent amic nostre.

Diuen de Madrid que En Ballesteros, el cèlebre punt, ha manifestat que està completament tranquil respecte al resultat de l'acció que contra ell puguin exercir els tribunals.

Naturalment!

Com que el seu era un negoci com un altre.

Menos brut, que altres.

Llegeixo:

«A darrera hora s'ha agravat considerablement la vaga de forners, al punt de fer-se general, a Barcelona.»

Menos mal que en el mateix diari llegim un títol gros:

«*ESCASEZ DE PATATAS*»

I diem resignats:

¡Váyase lo uno por lo otro!

A *La Banda Municipal*, que paga l'Ajuntament amb diners dels barcelonins, li és impossible tocar «Els Segadors», l'himne nacional de Catalunya, per ésser aqueixa una peça que no la tenen ensajada els músics d'En Lamote. Ni més ni menys que si's tractés d'una Banda Municipal de Madrid o de Navalca...ero.

Amb motiu de un homenatge que pensa fer la *Lliga* a la memòria d'En Prat, vindran un dia d'aquests els senyors Cambó i Ventosa.

Vindran a parlar; a parlar de política espanyola.

Es clar, s'han enterat de que van a inaugurar-se les temporades de *cumèdia*...

Ha regressat del seu estiu a Llanerars i popularíssim ex ministre d'un dia, el senyor comte de Caralt.

Es dir que de *veraneyo*, eh?

Més valdria que tornés els mistos allà on eren, això és, que no'ns dongués ocasió de maleir-lo com el maleim.

Si Déu ho vol i els governants ho permeten...

Hi ha projectat per a la setmana entrant un gran banquet aliadofil.

No hi farem falta.

Pot-ser no hi portarem gana, però indubtablement hi portarem els nostres entusiasmes.

Amb tot l'entusiasme foren celebrats, dimecres, els actes commemoratius del 11 de setembre de 1714.

Hi hagué crits de tota mena.

Sobre tot hi hagué crits contra els Governos d'Espanya.

I això que les coses han evolucionat d'ençà de la pèrdua de les nostres llibertats.

Casanova-Cambó!

Quin calvari de humiliacions, Déu meu!

Un lladregot famós comprèn que ha arribat la seva darrera hora i crida al capellà.

Després de confessar-se i de pendre la comunió, diu a cau d'orella del mossèn:

—Pare Narcís!... No tindria pas un *rossin yo* que'm deixés... per a obrir les portes del cel.

EL CRIM D'ORPÍ

Des de la carretera del «Camp d'En Pont», lloc trencat i esplèndid, ratllat d'esllevisos, torrenteres i pedreres, brollant del seu fons de terra vermella, s'obria el mas de «càn Cristino» fins a l'hora del horrible drama, batejat després amb el nom de «càn Cintet».

A la banda esquerra s'aixeca més alt i ben tractat el mas Balcells, al terme d'Orpí, districte d'Igualada.

Se veuen les dugues cases com agermanades, per a fer-se companyia en la solitud dels encontorns de poblats, en el silenci majestuos de pinars i vinyes, en el rebrincar dels lletjios que pujen del mar.

Aqueixes dugues cases porten al damunt, com una llosa espaventable, la llegenda de dos fets esgarrifosos, de dos brams de la féra humana, de dugues grosses taques de sang.

A truco de cronistes verídics, hem anat nosaltres a veure les parets que presenciaren el més afrós i repugnant dels dos crims, recordant la esgarrifança que va produir-nos al fer-se públic fa quinz' anys.

El crim de «càn Balcells» va reduir-se a la mort del amo, per un moço malvat quan aquell anava al paller a cercar palla pels animals.

El de «càn Cristino» és pel nombre de víctimes i les circumstàncies que l'envolten, un dels més esferdors.

Hem anat allí a evocar l'escena, a sofrir, escoltar els horripilants detalls, a dinar en la taula on una dona va caure desangrant-se, sobre el pélec de sang que arribava al siti on se trobaven els nostres peus.

Hem volgut anar a sota l'ombra de la masia històrica, a recollir el baf d'aquella hecatombe que trasbalçà una comarca i donà argument per un romans de cego. Hem volgut recollir dels sobrevisquents les impressions inesborrables del acte d'obcecació portat a terme per un home entregat voluntàriament a les grapes de l'avarícia.

Era el matí del 19 d'octubre de 1903 que els pagesos de les masies de la vora s'adonaven del fum qu'eixia de totes les esclertes de «càn Cristino», correugent a sapiguer quina era la desgràcia, per auxiliar a les víctimes.

Les portes restaven barrades, les finestres closes, i ningú responia als trucs donants a tot arreu.

Allavors s'imposà el deure d'entrar dintre, fós com fós.

Uns esbotzaren una paret, altres s'enfilaren a la teulada, descobrint lloc per a baixar al porxo.

Aixís lograren penetrar en el secret, i allavors fou arribat el moment de totes les esgarrifances.

Al peu de la taula del menjador, en la mateixa cuina, geien, encruades, dugues dones sobre un gran pélec de sang. Eren la Cristina Palà i la Cristina Riba, mare i filla, respectivament. La mestresa era ja difunta; la seva filla gemegava encara, a pesar de les dugues ganivetades rebudes al coll i costat esquer.

Al replà de l'escala geia, degollat, el fill de la pubilla, que tenia tres anys i mig.

A l'entrada hi havia un gruix de més d'un pam, del vi de les cinc botes aviades, i un fum espès de palla i robes cremades, apenes deixava respirar.

No cal pas dir que'l jutge de pau d'Orpí acompanyava als que penetraren a la casa.

A les parets s'hi veien grapes de sang; al pa de damunt la taula, també.

Agafaren a la pubilla, traslladant-la al mas Balcells. Allí li fou treta la còtilla, i la ferida exhalà la sang presonera, morint a la poca estona, havent declarat que l'autor del desori era son pare, En Joan Riba i Vallès.

Quan En Joan Sendra, pubill de la casa, arribà al mas, va trobar una porta reventada i tres morts.

El seu sogre l'havia ajudat, a les cinc del matí, a carregar el carro, sacs de blat per

moldre, i una vegada fora el pubill, començà la seva tasca malfactora.

Sembla que anà al llit a trobar la seva dona; que disputaren, empaitant-la, en camisa, fins a la cuina; que la seva filla, al sentir els crits d'esglai, correugé en son auxili, agafant el ganivet que duia el criminal, qui, per a no perdre'l, l'arrencà de sa filla, tallant-li quatre dits.

El nen també va llevar-se i quan En Joan deixà les dugues dones per mortes, pujà escales amunt, degollant al seu net, en el replà.

Després calà foc a les màrfegues amb grapats de palla encesos.

A continuació anà a obrir les botes, cinc botes que hi havia plenes, al celler de l'entrada.

Després va canviar-se la roba i posà portadores boca per-vall, per a fer-ne passera a l'hora d'eixir. Com que no n'hi havia prous hagué de ficar-se de peus al pélec de ví, al anar a obrir la porta. Tanca i se'n anà al bosc, des d'on contemplaria com el perseguia el sometent.

Passava per un camí, sota'l lloc de Fangàs, un noi que duia l'esmorzar a uns pagesos. Sentí uns crits estranys, i va pensar si eren els crits d'una guineu.

S'encantà el noi fins que, balancejant-se a dalt d'un pi de la serra de Rovirals, terme de Carme, va veure un bulto: el cos del suïcida, autor de tanta desgràcia.

Després va saber-se tot: va saber-se que al casar-se el pubill havia portat diners a la casa, emplantant-los millorant les vinyes.

Vingueren algunes males anyades i el vell, que volia arrearconar diners, estava arreu de mal humor i eren freqüents les disputes amb el pubill. Anaren al jutjat i allí's concertaren gendre i sogre. El gendre seria l'amo, entregant al vell deu rals setmanals, pels seus gastos.

Com no faltien mai males persones, algú començà a retrèure al vell la seva condició

de desposseït. Anà a casament d'una neboda a la Torre de Claramunt, i algú de la família s'entreguè fent-li la vergonya, engrescant els seus mals sentiments.

Allavors va penedir-se d'haver fet entrega al pubill del pondol de la casa, rebel·lant-se contra lo que per ell era una humiliació insuportable.

El gendre, per a retornar les coses al vell estat, volia que li fossin satisfets els gastos, que se li retornessin els diners que havia guardat amagats sobre una viga del estable.

El vell començà a covar el drama espanyol. Anà a Igualada, a comprar un ganivet i una corda: el ganivet que segà la vida de la seva dona, filla i net, i la corda amb que va penjar-se.

A les 12'30 fou trobat pel sometent.

Passà la tragèdia. El jutge d'Orpí fou pietós per al pubill, un home bonatxó qui va rebre'ns amable al sapiguer que anavem a cercar unes notes per a la publicació del fet horripilant.

Va casar-se novament i ara té ja dos fills, la Enriqueta de 14 anys, molt bonica i feïnera, i el Joanet, de 11.

Els ens serviren un modest dinar, damunt la taula testimoni de la tragèdia, i encara veiem la seva sorpresa al donar-los un pessic de cèntims.

Després hem sapigut que el pubill s'avinagué a enterrar els morts d'Orpí amb tal de que se li perdonés el consum, i que un dia anà a descotjar a la seva esposa difunta present-li les arrecades que portava.

També se'ns ha dit que la vella de la casa havia sigut majordona, i que'l foc va consumir alguns vestits de seda que aquella posseïa.

Lector: en lo que acabes de llegir no hi ha un mot de novel·la.

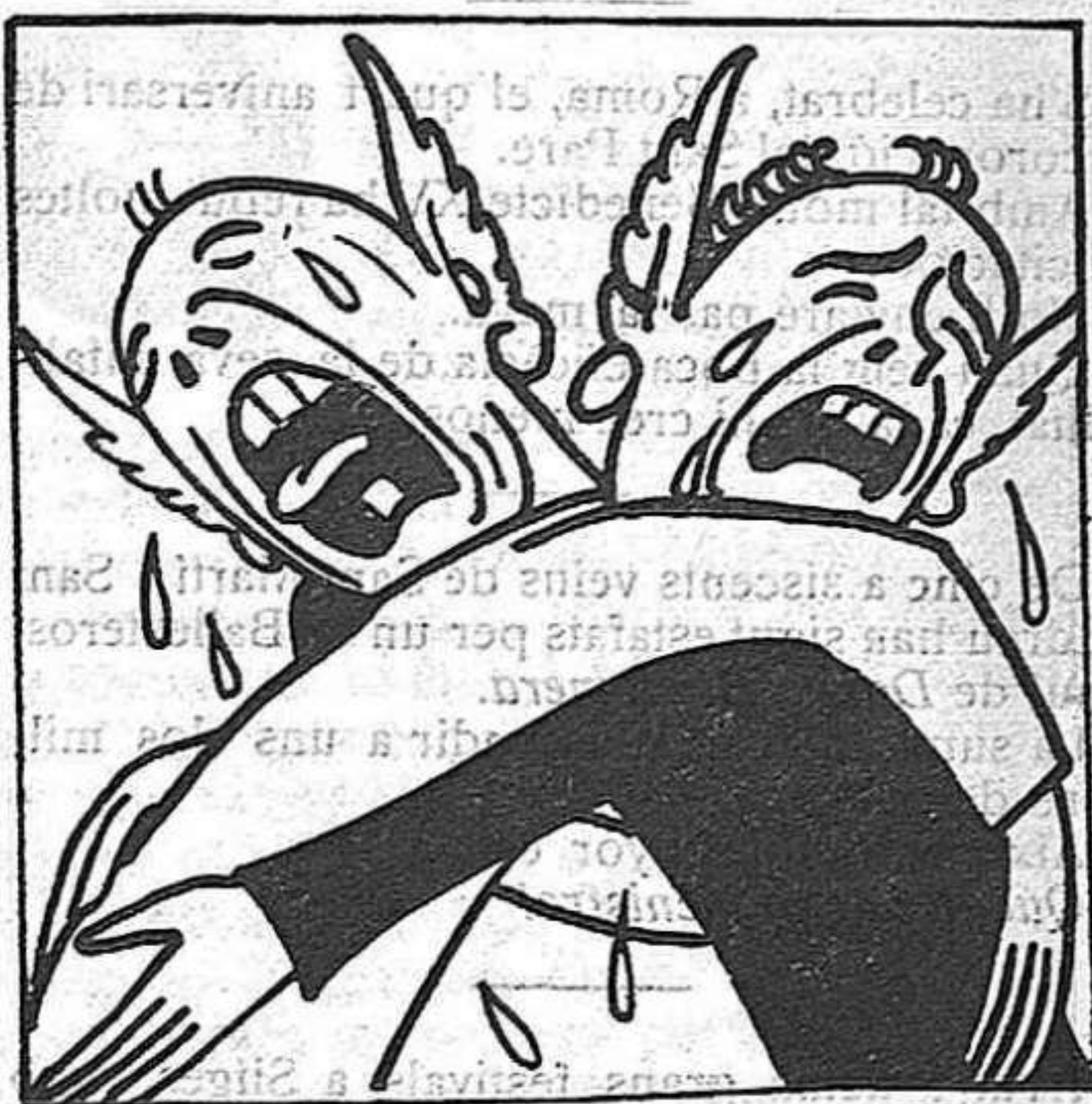
J. COSTA I POMÉS

Combinacions Matemàtiques o La gran estafada de Don Baldomero

Vès qui'ls hi havia de dir a certs veïns de Sant Martí!

I, de retop, valga'm Déu... a alguns dels de Sant Andreu.

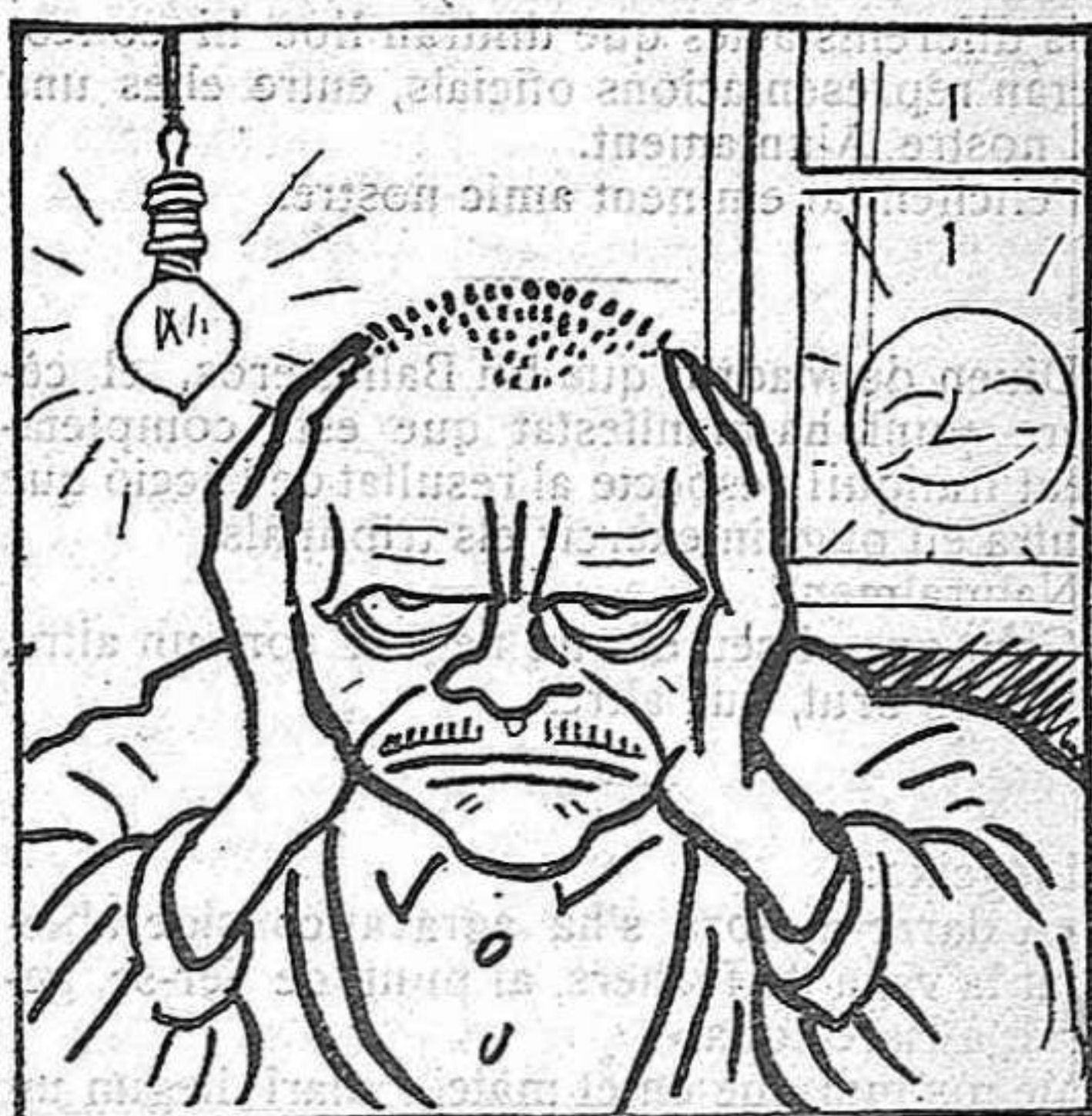
Que un jorn un murri vindria i l'ou els hi amagarà.

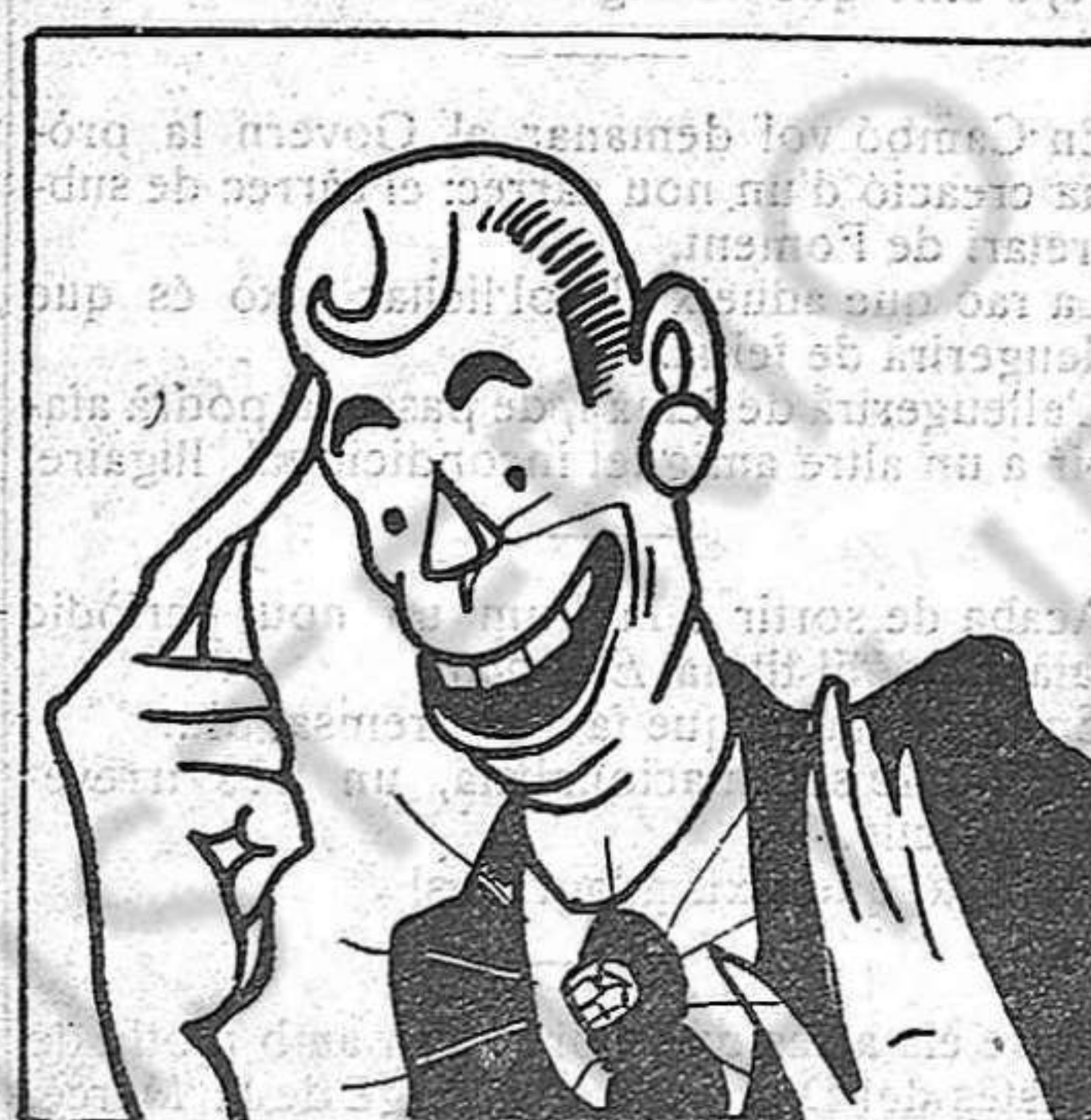
Aquest murri ¿sabeu qui era? Nét de Donya Baldomera.

—Mil peles que a mi em deixeu diàriament ne renten deü.

Responien amb desfici: —Com pot ser tant benefici?

—Combinacions matemàtiques!— ell responia en ses plàtiques.

—Jo jugaré a la ruleta i us fareu una rendeta.

De moment tots s'escamaven i fins el nas arrufaven

Però algú que s'hi enganxà bitllo-bitllo va cobrar.

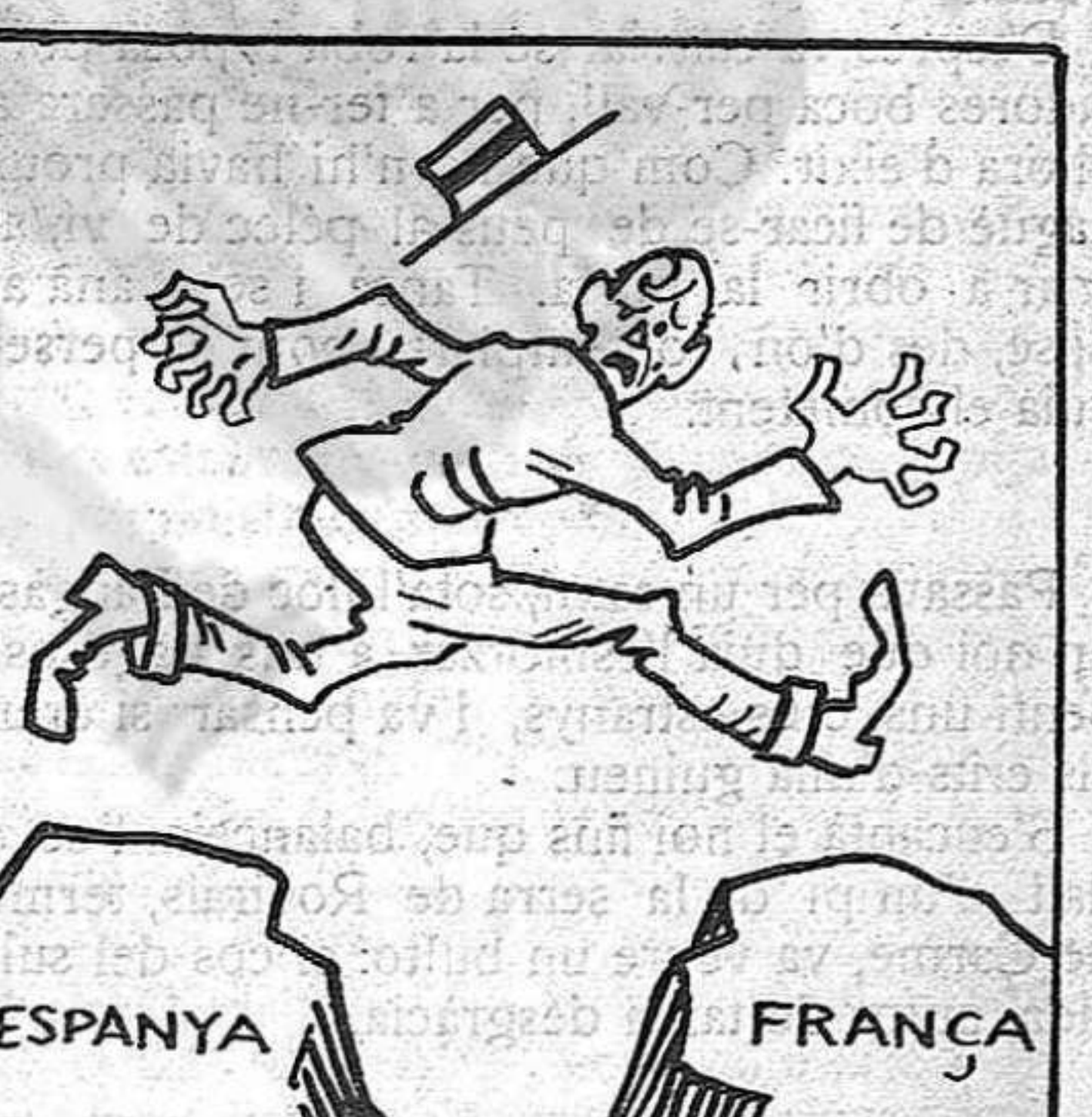
I això ¡ai! va ser l'esqué de una pluja de diné.

—Duros a quatre pessetes!— deïen les gents, satisfetes.

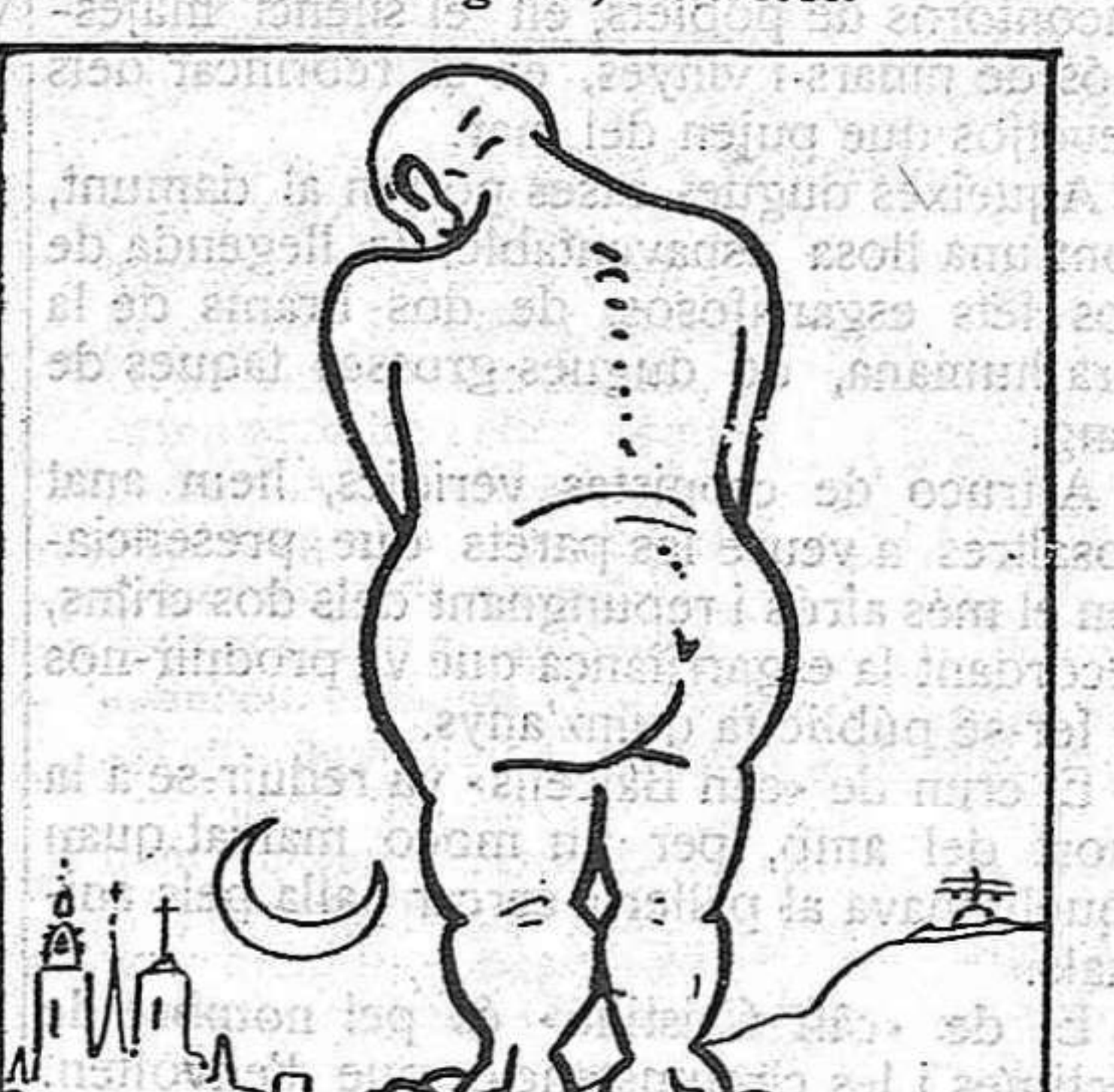
I mentrestant a mil'ions, entraven els patacons.

Fins que un dia al gran bandarro se li va descobrir el marro.

Menestrals plens de salut els estalvis hi han perdut.

Gent que vivia felissa s'ha quedat sense camisa.

Mes de cinc cents estafats es veuen ara apurats.

Ell purgarà a la presó si no fuig de trasantó.

Peró els altres, els dinés, ai!... ja no els veuran mai més.

Que en el segle de les llums hi hagin tan males costums!